

ที่ สศ 0001/ 132

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรวมหน่วยงานราชการ ชั้น 2 และ 3 กทม. 10210

4 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการแก้ไข
ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ครั้งที่ 3)

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

- อ้างถึง 1. หนังสือสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ที่ สศ 0001/1875
ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2550
2. หนังสือสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ที่ สศ 0001/1063
ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2552

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 1 ชุด
ตามที่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานด้านการยุติธรรม
สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเชิงนโยบาย
ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เล็งเห็นว่า สภาพปัญหาและสถานการณ์
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันความรุนแรงยังไม่ลดลงและยังมีเหตุร้าย
รายวันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนและเป็นธรรม
ต่อทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบและ/หรือสูญเสียจากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงได้มอบหมายให้คณะทำงาน
ด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล ดำเนินการศึกษาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา 3
จังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
ได้อย่างแท้จริงมีความต่อเนื่อง เพื่อจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ครั้งที่ 3)
โดยคณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล ได้ลงพื้นที่ศึกษาและประชุมร่วมกับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมทั้งเชิญบุคคลภายนอกมาให้ข้อมูลประกอบการจัดทำความเห็นและ
ข้อเสนอแนะดังกล่าว ได้แก่ การประชุม การเสวนา การสัมมนา และการประสานขอข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ
เพื่อประมวลจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
(ครั้งที่ 3) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

/สภาที่ปรึกษาฯ...

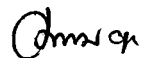
สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวการประชุมครั้งที่ 17/2552 เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2552 ได้พิจารณารายงานผลการศึกษาดังกล่าว และมีมติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ครั้งที่ 3) โดยสาระสำคัญของความเห็นและข้อเสนอแนะคือให้รัฐบาลอันเชิญกระแสพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งเป็นพระบรมราโชบายมากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดทำแผนที่เป็นรูปธรรม และมีเอกภาพที่สอดคล้องกัน ในข้อเสนอแนะ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเมือง (การปกครอง นโยบาย)
2. ด้านความมั่นคง (การทหาร การข่าวกรอง การต่างประเทศ การยุติธรรม)
3. ด้านสังคม (การศึกษา สาธารณสุข การสื่อสาร)
4. ด้านเศรษฐกิจ

(รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลการพิจารณาเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้ทราบในโอกาสแรกด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโคทม อารียา)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. 0 - 2141 - 3223

โทรสาร 0 - 2143 - 9175

ความเห็นและข้อเสนอแนะ
ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ครั้งที่ 3)

.....

1.ความเป็นมา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เนื่องจากมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการศึกษาและจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี จำนวน 2 ครั้ง (ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2550 และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2552)¹ จากการเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี จึงทำให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการติดตามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามนโยบายของรัฐบาลมาโดยตลอด เพื่อประเมินความเห็นและข้อเสนอแนะตามที่ได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีไปนั้น จะสามารถแก้ไขปัญหาได้มากน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรในการแก้ปัญหาดังกล่าว

ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัญหาและสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันยังคงมีความรุนแรงและเหตุร้ายรายวันอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะไม่มีกานำเสนอข่าวก็ตาม ดังนั้นสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เล็งเห็นว่าปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบและ/หรือสูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จึงได้มอบหมายให้คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล ดำเนินการศึกษาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในมิติที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ครั้งที่ 3)

คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล ได้พิจารณาแนวทางการศึกษาปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วเห็นว่า เพื่อให้มีข้อเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในเชิงนโยบายที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรมมากขึ้น ควรมีการบูรณาการให้หน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามาดำเนินการแก้ปัญหาร่วมกัน และการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ ดังนั้นคณะทำงานฯ จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการศึกษา เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ครั้งที่ 3) เพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

¹หนังสือสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ สศ 0001/185 ลงวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2550

หนังสือสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ สศ 0001/1063 ลงวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2552

2. การดำเนินงาน

คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล ได้ดำเนินการศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการเชิญบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล การลงพื้นที่เพื่อประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดเสวนา การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารการวิจัย การศึกษางานวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2552 คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล ได้เชิญพลเอกกิตติ รัตนฉายา อดีตแม่ทัพภาค 4 มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2552 การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามการดำเนินงานตามความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา

2.3 วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ได้มีการจัดเสวนาเพื่อรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะ ในมิติทางด้านนโยบาย ด้านการข่าวกรอง ด้านการบังคับใช้กฎหมาย พร้อมทั้งรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4 วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2552 ได้มีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาร่างความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.5 การประสานหน่วยงานต่าง ๆ และหาข้อมูล เอกสารวิชาการ งานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3. สาระสำคัญและข้อวิเคราะห์

ปัจจุบันสถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง จากสถิติของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ในระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 จนถึงสิ้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552 ยังมีเหตุร้ายในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เกิดขึ้น จำนวน 9,232 ครั้ง ผลของเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิต จำนวน 3,611 ราย มีผู้ได้รับบาดเจ็บ จำนวน 6,073 ราย กล่าวโดยภาพรวม สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ทำให้มีผู้ได้รับผลกระทบเป็นเหยื่อของความรุนแรง ทั้งเสียชีวิตและบาดเจ็บสูงถึง จำนวน 9,684 ราย แต่ผลกระทบในแง่ของความสูญเสียต่อมนุษย์และสังคม มีสูงมาก กล่าวคือถ้าจะระบุจำนวนบุคคลที่อยู่ในครอบครัวของผู้เป็นเหยื่อของเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าวจะสูงมากถึง จำนวน 48,000 - 50,000 ราย

ดังนั้น จากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการดำเนินการติดตามสถานการณ์ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างใกล้ชิด และได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านการเมือง (การปกครอง/นโยบาย)

3.1.1 ด้านการปกครอง/นโยบายที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.

โดยหลักการทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามสงครามกองโจรของกลุ่มผู้ก่อการร้าย หรือผู้ก่อความไม่สงบ ในเชิงยุทธศาสตร์และยุทธวิธีต้องมีการจำกัดเขตพื้นที่ เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการพิเศษในการป้องกันและปราบปราม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ดังนี้

- ◇ การใช้กฎหมายพิเศษ เช่น กฎอัยการศึก ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และกฎหมายอื่น
- ◇ การควบคุมประชากร ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน การเดินทาง
- ◇ การควบคุมอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภค เช่น อาหาร น้ำมันเชื้อเพลิง ยารักษาโรค
- ◇ ด้านจิตวิทยามวลชน

การใช้กำลังของรัฐ ในการควบคุมสถานการณ์ ซึ่งมีพื้นที่ที่กว้างจะต้องใช้กำลังพล และงบประมาณเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะประกาศเขตพื้นที่ การประกาศให้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้ง 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาเป็นเขตสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งเหมาะสมและเพียงพอแล้ว

กรณีรัฐบาลกำลังพิจารณาให้ยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเขต 4 อำเภอของ จังหวัดสงขลา และให้ใช้พระราชบัญญัติความมั่นคงฯ แทนนั้น ถือได้ว่า เป็นการรุกทางการเมืองอีกระดับหนึ่ง และเป็นการนำร่องเพื่อรับบทเรียนการป้องกันและปราบปรามในอีกมิติหนึ่ง จากกรณีที่มีอำนาจตามกฎหมายแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการ/แนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน

(1) ตามคำสั่ง นร.ที่ 207/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2549 และพระราชบัญญัติ ความมั่นคงกำหนดให้พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอเทพา อำเภอ สะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ) เป็นพื้นที่สถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งถือเป็นเขตสู้รบกับกองโจรของ ผู้ก่อความไม่สงบ และไม่แน่ชัดว่ากองอำนาจการรักษาความมั่นคงภาค 4 ได้กำหนดแนวตั้งรับไว้ ณ พื้นที่ใด/ จุดใดบ้าง ซึ่งจะเป็นการตีกรอบการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบให้ขยายตัวออกไป

นอกจากนั้นแล้ว ทราบว่าได้มีการกำหนดแนวระวางป้องกันอย่างเข้มแข็ง และมีพื้นที่ ส่วนหลังไว้ ณ พื้นที่ใด/จุดใดบ้าง คำถามที่ตามมาคืออำเภอขนาดใหญ่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่อะไร มีความสำคัญ ที่จัดไว้อยู่ระดับใด มาตรการป้องกันและเสริมสร้างความเข้มแข็ง (Target Hardening) มีมากน้อยเพียงใด และระดับใด (เช่นระดับ 1-5 หรือการใช้สีตั้งแต่ สีแดง สีส้ม สีเหลือง และสีเขียว) เป็นต้น

(2) ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้/ ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการกำหนดพื้นที่ ดังนี้

(2.1) ร่างพระราชบัญญัติศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผ่านคณะกรรมการกฤษฎีกา) - จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดสตูล และจังหวัดอื่น หรือบางพื้นที่ ของจังหวัดอื่นในภาคใต้ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(2.2) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายนิพนธ์ บุญญามณี) – จังหวัดสงขลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดอื่นในภาคใต้ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(2.3) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ของรัฐบาล) – จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา และจังหวัดอื่นบางพื้นที่ของจังหวัดอื่นในภาคใต้ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(2.4) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นพ.เวมาฮาดี เวดาโอะ) – จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา

(2.5) ปัจจุบันยังไม่ทราบว่าร่างพระราชบัญญัติศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับใหม่ของรัฐบาลที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาจะเป็นอย่างไร

จากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการขยายพื้นที่แก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น ทั้งๆ ที่บางจังหวัด เช่น จังหวัดสตูล ไม่มีปัญหาก่อนความไม่สงบ แต่ถูกดึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา โดยกฎหมายเป็นการสร้างปัญหาขึ้นมาใหม่ ทั้งๆ ที่ไม่มีปัญหา ทำให้บริบทการพิจารณาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องแยกส่วน (ส่วนสู้รบกับส่วนสงบ) ซึ่งความแตกต่างของปัญหาจะมีความรุนแรงขึ้น

กรณีจังหวัดสงขลา นั้น หากพิจารณาจากตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 20/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ที่ได้พยายามจำกัดเขตไว้ใน 4 อำเภอของหาดใหญ่ไว้ในฐานะศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนล่างให้เป็นพื้นที่สีเขียว หากเป็นไปตามร่างกฎหมายใหม่แล้ว ก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สีแดงทันที ซึ่งเป็นผลเสียมากกว่าผลดี ดังนั้นการจำกัดเขตพื้นที่ให้น้อยลงและใช้กำลังเท่าเดิมเข้าไปแก้ปัญหา จะทำให้กำลังในพื้นที่สถานการณ์ฉุกเฉินของฝ่ายทหารหนาแน่นขึ้น สามารถเฝ้าระวังป้องกันหรือกดดันฝ่ายตรงข้ามได้มากขึ้น รวมทั้งคุ้มครองประชาชนได้มากขึ้น

3.1.2 ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการเสวนาในประเด็นที่เกี่ยวกับการประกาศให้จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูลเป็นพื้นที่พิเศษ มีดังนี้

(1) ผู้เข้าร่วมเสวนาที่มาจากพื้นที่ 3 จังหวัด (จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา) คัดค้านการกำหนดให้จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูลเป็นพื้นที่พิเศษ โดยเห็นว่าทั้งจังหวัดสถานการณ์ของทั้ง 2 จังหวัดอยู่ในระดับดีมากอยู่แล้ว หากมีการประกาศใช้กฎเกณฑ์ในการพัฒนาใดๆ เช่น การส่งเสริมการลงทุน ระบบภาษี ผู้ประกอบการจะพิจารณาจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูลก่อน เพราะปลอดภัยกว่า โครงสร้างพื้นฐานดีกว่า และภาวะเศรษฐกิจดีกว่า ฯลฯ

(2) ผู้เข้าร่วมเสวนาจากจังหวัดสตูล คัดค้านในการที่กำหนดให้จังหวัดสตูลเป็นพื้นที่มีปัญหาเพราะกระทบต่อบรรยากาศที่ดีอยู่แล้ว รวมทั้งจะทำให้ภาพลักษณ์ของจังหวัดเสียหาย

3.1.3 ด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

เนื่องจากปัจจุบันการดำเนินการยังขาดความเป็นเอกภาพในยุทธศาสตร์ ดังนั้นรัฐบาลจะต้องริบเร่งสร้างความเป็นเอกภาพในยุทธศาสตร์ โดยเชิญทุกฝ่ายเข้ามาร่วมปรึกษาหารือในการกำหนดยุทธศาสตร์ และช่วยกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้มีความเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การพัฒนาและการยุติธรรม ยุทธศาสตร์ความมั่นคง และที่สำคัญจะต้องมีการประเมินผลนโยบายเสริมสร้างสันติสุขของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2549 อย่างเที่ยงตรงและเป็นธรรม

3.2 ปัญหาด้านความมั่นคง (การทหาร การข่าวกรอง การต่างประเทศ การยุติธรรม)

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในภาคใต้ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาถือว่าเป็นสถานการณ์การก่อความไม่สงบที่ทำลายความมั่นคงของชาติ และสถานการณ์ได้ขยายความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่ความล้มเหลวของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากรหรือการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่ก็ปฏิเสธอำนาจรัฐ วางเฉยไม่ให้ความร่วมมือกับกลไกต่างๆ ของภาครัฐ

หากจะพิจารณาปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดีแล้วนั้น ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามหรือคนไทยมุสลิมไม่ใช่ตัวปัญหา แต่ปัญหาที่แท้จริงคือองค์กรของขบวนการผู้ประสงค์ร้ายต่อประเทศชาติ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ได้บิดเบือนหลักศาสนาอิสลาม เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมประเพณี และประวัติศาสตร์ที่เป็นเงื่อนไขของสังคมมีการปลุกกระดม เพื่อแย้งชิงประชาชนเป็นพวก โดยใช้กองกำลังที่ติดอาวุธและไม่ติดอาวุธโดยเปิดเผยบังคับประชาชนไม่ให้สนับสนุนรัฐบาลหรือให้ทำตัววางเฉยและปฏิเสธอำนาจรัฐ การที่ประชาชนวางเฉยเท่ากับประชาชนไม่สนับสนุนรัฐบาล

ดังนั้นในความเห็นของคนทั่วไปอาจเห็นว่ารัฐบาลฝ่ายแพ้ในเชิงยุทธศาสตร์การแย้งชิงประชาชน ไม่สามารถแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ในความเป็นจริงแล้วผู้ก่อความไม่สงบ (ขบวนการแนวร่วมผู้เสียผลประโยชน์ ฯลฯ) โดยทั่วไปประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามจะไม่เชื่อคนต่างศาสนาที่จะอธิบายชี้แจงถึงเรื่องหลักศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นต้องใช้ปรัชญาว่าต้องใช้มุสลิมแก้ไขปัญหามุสลิม โดยใช้มุสลิมที่เป็นคนดีไปแก้ไขปัญหา ฉะนั้นความจำเป็นเร่งด่วนอันดับแรกคือทำให้มุสลิมที่ดีกลับมาสนับสนุนรัฐบาลโดยเร็วที่สุด และให้ความร่วมมือกับรัฐ โดยมีการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชน (มุสลิม) ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายการแย้งชิงประชาชนอย่างเปิดเผย และไม่เปิดเผยทำงานควบคู่ไปกับองค์กรของรัฐบาล ทั้งภาคพลเรือน ตำรวจ ทหารในการแก้ไขปัญหาและในการแย้งชิงประชาชน โดยให้องค์กรภาคประชาชนอยู่ภายใต้การอำนวยการของสำนักนายกรัฐมนตรีหรือสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในลักษณะองค์กรประชาชนไม่เป็นทางการ

3.2.1 ปัญหาด้านการทหาร

ในสภาพปัจจุบันบทบาททหารในการเข้าไปป้องกันระวางเหตุร้ายให้กับประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มมีบทบาทลดลง ส่วนใหญ่จะเข้าทำงานด้านการพัฒนามากกว่าการระวางป้องกัน ทั้งๆ ที่ทหารถูกฝึกมาเพื่อทำการรบที่มีศักยภาพเต็มร้อยอยู่แล้ว ดังนั้นเพื่อให้มีการเพิ่มระวางป้องกันการก่อเหตุร้ายรายวันซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรัฐจะต้องผลักดัน/ส่งมอบงานด้านการพัฒนาให้หน่วยงานภาคพลเรือนที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงให้มากขึ้น เพื่อให้ทหารเข้าไปทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์

3.2.2 ปัญหาด้านการข่าวกรอง

ปัญหาด้านการข่าวกรองที่ฝ่ายตำรวจ ฝ่ายทหารทราบนั้น ส่วนใหญ่เป็นข่าวกรองเรื่องโจรผู้ร้าย และอาชญากรรมเท่านั้น สำหรับข้อมูลด้านการข่าวกรองที่เกี่ยวกับขบวนการโจรก่อการร้ายมีน้อยมาก จึงทำให้การประเมินสถานการณ์ของฝ่ายรัฐและฝ่ายความมั่นคงมีความผิดพลาดขึ้นได้ และมีแนวโน้มว่าสถานการณ์จะยืดเยื้อยาวนาน เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน จากการตรวจสอบข้อมูลด้านข่าวกรองยังพบว่าหน่วยข่าวกรองที่เกี่ยวข้องได้รายงานความเคลื่อนไหวของขบวนการมาโดยตลอด แต่ไม่ได้รับความสนใจและเอาใจใส่จากผู้บริหารระดับสูง ซึ่งเป็นที่ทราบกันอย่างดีในระดับปฏิบัติระดับล่างและภาคประชาชน

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขบวนการโจรก่อการร้ายทั้งหมดที่มีอยู่ มีรายละเอียดเพียงพอที่จะเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อการเอาชนะการก่อความไม่สงบได้ แต่เนื่องจากการปฏิบัติข่าวกรองที่ไม่มีประสิทธิภาพ การใช้ระบบข่าวกรองที่แยกจากกัน และการขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ระบบการข่าวกรองล้มเหลวโดยสิ้นเชิง

ความสำเร็จของการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบขึ้นอยู่กับระบบการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการก่อความไม่สงบทุกรูปแบบ การใช้ข่าวกรองที่มีประสิทธิผลโดยเฉพาะการปฏิบัติการข่าวกรองที่ต้องดำเนินการโดยเร็วที่สุด เพื่อตอบโต้ขีดความสามารถของผู้ก่อความไม่สงบ โดยการเน้นการทำลายโครงสร้างของขบวนการก่อการร้ายหรือทำให้โครงสร้างของขบวนการก่อการร้ายหมดประสิทธิภาพลง รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินการ ในการกำหนดบทบาทของทหารและหน่วยงานอื่นๆ ในการป้องกันและปราบปราม

ในปัจจุบัน รัฐยังไม่สามารถแก้ปัญหาการบ่อนทำลายอันเป็นกิจกรรมแรกของการก่อความไม่สงบได้โดยเฉพาะการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่และประชาชนประจำวัน ทำให้ประชาชนเอาใจออกห่างจากรัฐบาล และไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ตามแนวทางของรัฐบาลในหลายๆ ปัญหา รัฐบาลอยู่ในสภาพ ไม่รู้เขา ไม่รู้เรา รบร้อยครั้ง แพ้ทุกครั้ง ดังนั้น สิ่งที่หน่วยข่าวกรองจะต้องพิสูจน์ทราบคือ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบทั้งสองฝ่ายคือใคร องค์กรนำมีโครงสร้างและการจัดองค์กรอย่างไร มีจำนวนเท่าไร และเมื่อพิสูจน์ทราบได้แล้วก็ควรมีการเปิดเผยต่อสาธารณชน

3.2.3 ปัญหาด้านการต่างประเทศ

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันรัฐบาลไทยต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือและการเร่งทำความเข้าใจกับต่างประเทศ เพื่อแก้ปัญหากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่เข้ามาจัดตั้งเครือข่ายในการดำเนินการหรือสนับสนุนการก่อความไม่สงบในประเทศไทยอย่างใกล้ชิด และมีความจำเป็นที่ผู้บริหารระดับสูงจะต้องหลีกเลี่ยงการแสดงทัศนคติใดๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อความพยายามร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจะร่วมมือกันส่งเสริมความมั่นคงในบริเวณชายแดนร่วมกัน และการสร้างความกินดีอยู่ดีของประชาชน การมีทัศนคติที่ไม่ตรงกัน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังจะมีผลบั่นทอนต่อความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ปัญหาในภาคใต้บนพื้นฐานแนวทางสมานฉันท์ด้วย

3.2.4 ปัญหาด้านการยุติธรรม

ข้อมูลล่าสุดจากศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศชต.) ระบุว่าตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2547 ถึงสิ้นเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552 มีคดีความมั่นคงเกิดขึ้นทั้งสิ้น จำนวน 6,683 คดี รู้ตัวผู้กระทำผิด จำนวน 1,531 คดี ออกหมายจับไปแล้ว จำนวน 7,001 หมาย แยกเป็นหมาย ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา จำนวน 3,293 หมาย และหมาย พระราชกำหนด จำนวน 3,708 หมาย ติดตามจับกุมผู้กระทำผิดได้รวม จำนวน 4,076 หมาย แยกเป็นหมาย ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา จำนวน 1,399 หมาย และหมาย พระราชกำหนด จำนวน 2,677 หมาย

แต่ข้อมูลที่ฝ่ายความมั่นคงไม่ได้รายงานแก่รัฐบาลและสังคมก็คือ ผลของการใช้ "กฎหมายพิเศษ" และช่องโหว่บางประการในกระบวนการยุติธรรม ทำให้ปัจจุบันผู้ต้องขังในคดีความมั่นคงถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และเรือนจำจังหวัดสงขลามากถึง จำนวน 548 คน แยกเป็นเรือนจำจังหวัดนราธิวาส จำนวน 202 คน เรือนจำจังหวัดยะลา จำนวน 143 คน เรือนจำจังหวัดปัตตานี จำนวน 83 คน และเรือนจำจังหวัดสงขลา จำนวน 120 คน ประเด็นที่น่าสนใจก็คือทั้งหมดเป็น "ผู้ต้องขัง" ไม่ใช่ "นักโทษ" ซึ่งหมายถึงเป็นการถูกคุมขังเนื่องจากไม่ได้รับการประกันตัวระหว่างการต่อสู้คดี ทั้งๆ ที่ศาลยังไม่ได้พิพากษาจนถึงที่สุดว่าพวกเขากระทำความผิดจริง

ปัจจุบันมีคดีความมั่นคงที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นศาล จำนวน 518 คดี พิพากษาแล้ว จำนวน 175 คดี จำเลย 284 คน ศาลชั้นต้นตัดสินลงโทษ จำนวน 114 คดี จำเลย 184 คน (คิดเป็นร้อยละ 65) ตัดสินยกฟ้อง จำนวน 61 คดี จำเลย 100 คน (คิดเป็นร้อยละ 35) ในจำนวนนี้มีบางส่วนที่ถูกคุมขังระหว่างอุทธรณ์และฎีกา ประเด็นที่น่าพิจารณาก็คือ ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินมาแล้วเกือบ 6 ปี แต่มีคดีที่เดินทางถึงศาลเพียง จำนวน 518 คดี คิดเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 ของคดีความมั่นคงที่เกิดขึ้นทั้งหมด จำนวน 6,683 คดี หรือเพียงแค่ร้อยละ 12.7 หากเทียบกับคดีที่ตำรวจอ้างว่าจับกุมผู้กระทำผิดได้แล้ว จำนวน 4,076 หมาย

ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมอย่างมาก เนื่องจากโดยปกติแล้วครอบครัวมุสลิมจะเป็นครอบครัวใหญ่ มีลูกหลายคน และผู้ชายมักเป็น “เสาหลัก” ในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว เหตุนี้เมื่อผู้นำครอบครัวถูกจับ ย่อมมี “คนข้างหลัง” ซึ่งหมายถึงบุตร ภรรยาได้รับผลกระทบตามไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีการประเมินจากองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานช่วยเหลือผู้ต้องขังและครอบครัวว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้ต้องขัง จำนวน 1 คน จะมีครอบครัวที่ได้รับความเดือดร้อน จำนวน 4-5 คน ซึ่งจะกระจายอยู่ในทุกช่วงวัย ข้อมูลที่ได้จากการเยี่ยมเยียนครอบครัวของผู้ต้องขังพบว่า ผู้ต้องขังเกินกว่าครึ่งมาจากครอบครัวที่มีเด็กๆ อยู่ในครอบครัว ส่วนที่เหลือเป็นผู้ต้องขังที่สมรสแล้ว แต่ยังไม่เป็นบุตรหรือยังไม่ได้สมรส แต่ก็มีพ่อแม่ที่อายุมากหรือเจ็บป่วยต้องได้รับการดูแลเช่นกัน หากนับเฉพาะเด็กในครอบครัวเหล่านี้ มีเด็กที่อายุไม่เกิน 18 ปีอยู่ถึง จำนวน 367 คน แยกเป็น “เด็กเล็ก” ที่อายุไม่ถึงขวบหรืออยู่ในวัยเรียนระดับอนุบาล จำนวน 151 คน เด็กในวัยเรียน จำนวน 122 คน ส่วนที่เหลืออยู่นอกระบบโรงเรียน เด็กๆ หลายคนต้องหยุดเรียนกลางคันหลังจากพ่อถูกจับเนื่องจากไม่มีเงิน ทั้งหมดนี้ยังไม่นับรวมถึงการจับกุมตามกฎหมาย อัยการศึก การเชิญตัวโดยอาศัยอำนาจพิเศษของฝ่ายความมั่นคงและอีกมากมายที่เกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน จนทำให้วลี “พ่อถูกจับ” ระบาดไปทั่วในหมู่เด็กและเยาวชนที่มีบิดาตกเป็นผู้ต้องหาหรือผู้ถูกเชิญตัว และคำว่า “ลูกโจร” มาซ้ำเติมสภาพจิตใจของเด็กๆ เหล่านี้มากขึ้น

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จะเห็นว่าการฟื้นฟูเยียวยาทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและสภาพจิตใจเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนมาก ตลอดเวลาที่ผ่านมามาภาครัฐโดยเฉพาะฝ่ายความมั่นคงแทบไม่เคยพูดถึงคนกลุ่มนี้ ด้วยเหตุที่ปักใจในเบื้องต้นว่าพวกเขาเหล่านั้นคือแนวร่วม หรืออย่างน้อยอาจมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มขบวนการผู้ก่อความไม่สงบ ดังนั้นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาคือความแออัดในเรือนจำ และการควบคุมตัวที่ปะปนกันระหว่างผู้ต้องคดีอาญาทั่วไปกับผู้ต้องคดีความมั่นคง คือการเร่งรัดการขยายเรือนจำในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ให้แล้วเสร็จโดยเร็วและจัดแดนควบคุมผู้ต้องคดีความมั่นคงเป็นการเฉพาะ และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกควบคุมตัวมีโอกาสได้รับการศึกษาสายสามัญและสายวิชาชีพในแดนควบคุมในหลักสูตรที่เหมาะสม

3.3 ปัญหาด้านสังคม (การศึกษา การสาธารณสุข การสื่อสาร)

3.3.1 ปัญหาด้านการศึกษา

การศึกษาเป็นปัญหาใหญ่ระดับประเทศที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะคนที่มีการศึกษาเท่านั้น จึงจะสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญอยู่ได้ หากขาดการศึกษา ก็ขาดความรู้ในการพัฒนาประเทศ ปัญหาความไม่สงบได้ทำลายอนาคตของเด็กหลายๆ คนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเผาไหม้โรงเรียน ทำให้ไม่มีที่ที่จะเรียนหนังสือ ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน มีการยิงครู ทำให้ครูคนอื่นๆ เกิดความกลัวและมีการย้ายกลับภูมิลำเนาถิ่นเกิดหมด และเด็กๆ ก็ยังรอความหวังที่จะได้เรียนหนังสือในระดับที่สูงขึ้น เพื่อจะสามารถพัฒนาประเทศต่อไป

ฉะนั้น รัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมในเรื่องการศึกษาของเด็กในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะการนำ “แผนยุทธศาสตร์การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี พ.ศ. 2551-2554” ของกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติอย่างเต็มประสิทธิภาพ มีการบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ระหว่างอิสลามศึกษากับสายสามัญ โดยให้มีวิชากระบวนการสันติวิธี เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้มีความสอดคล้องกันระหว่างชุมชนกับภาครัฐ และให้มีการสอดแทรกอยู่ในโครงสร้างทางการศึกษาทุกระดับ รวมถึงการให้ครูโรงเรียนเอกชนทุกประเภทได้รับสิทธิประโยชน์จากราชการเท่ากับพนักงานราชการ และควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษาประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อช่วยการพัฒนาอิสลามศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสากล และที่สำคัญให้มีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติอย่างเป็นรูปธรรม คือการจัดทำคำแนะนำเรื่องการเทียบคุณวุฒีก่อนการเดินทางไปศึกษาต่างประเทศ และการเทียบคุณวุฒิเมื่อสำเร็จการศึกษากลับมา

3.3.2 ปัญหาด้านการสาธารณสุข

ในสภาพปัจจุบันโรงพยาบาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลให้กับผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ก่อความไม่สงบและญาติพี่น้องของผู้ป่วยที่มาดูแล จากการลงพื้นที่และการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่าโรงพยาบาลสงขลานครินทร์และโรงพยาบาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขาดแคลนงบประมาณในส่วนนี้อยู่มาก โดยเฉพาะหากมีกรณีผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์พิเศษช่วยเหลือ ผู้ป่วยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูง ซึ่งทางโรงพยาบาลก็ไม่มียกงบประมาณในส่วนนี้ให้ รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ ทางด้านกายภาพบำบัด และด้านจิตเวชเกี่ยวกับเยาวชนและครูยังขาดแคลน

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งในระยะสั้นและระยะยาวรัฐจะต้องสนับสนุนงบประมาณพิเศษให้โรงพยาบาลสงขลานครินทร์และโรงพยาบาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อการรักษาพยาบาลผู้ได้รับบาดเจ็บจากกรณี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และค่าใช้จ่ายที่โรงพยาบาลให้ความอนุเคราะห์ตามสมควรแก่ญาติพี่น้องที่มาดูแลผู้ป่วย รวมทั้งควรเพิ่มบุคลากรด้านการแพทย์ ด้านกายภาพบำบัด และด้านจิตเวชเกี่ยวกับเยาวชนและครูให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นทางการแพทย์

3.3.3 ปัญหาด้านการสื่อสาร

สถานการณ์ปัญหาของสื่อมวลชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังต่อไปนี้

(1) การนำเสนอข้อมูลของสื่อมวลชนที่เกินความเป็นจริง หรือไม่สมดุล และเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป ประกอบกับสื่อมวลชนบางกลุ่มมีการแสดงออกทางความคิดเห็นที่อยู่บนพื้นฐานอคติทางชาติพันธุ์ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของผู้คนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง

(2) การทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ของสื่อมวลชน สื่อมวลชนยังทำหน้าที่บกพร่องในหลายประเด็น เช่นโครงสร้างการเขียน ภาษาและคำที่ใช้ อีกทั้งเรื่องที่น่าเสนอว่ามีความโน้มเอียงไปในทิศทางใดส่งผลกระทบต่อการรับรู้ (cognition) การเข้าใจ (perception) และการประเมิน (assessment) เหตุการณ์ของผู้รับสาร

(3) ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เชื่อมั่นในข่าวสารที่น่าเสนอผ่านสื่อมวลชน มีสาเหตุสำคัญ คือ ภาพสะท้อนของเหตุการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดที่น่าเสนอผ่านสื่อโดยให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือการสร้างภาพข่าวให้มีความรุนแรงเกินจริงจนส่งผลให้เกิดการสร้างภาพแบบฉบับตายตัวว่าคนมุสลิมทุกคนเป็นผู้ก่อการร้าย เป็นต้น

(4) สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความหวาดระแวงและไม่ไว้ใจสื่อมวลชน ซึ่งส่งผลให้การทำงานของสื่อข่าวมีความเสี่ยงและเป็นไปอย่างยากลำบาก และขาดความปลอดภัย

(5) หน่วยงานราชการและหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ไม่เชื่อและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อมวลชนเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ และสร้างความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับศักยภาพของสื่อ ทำให้คนที่ทำหน้าที่สื่อให้ความร่วมมือน้อย หรือไม่ได้รับความร่วมมือ หรือได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่จริงทั้งหมด

(6) สื่อมวลชนหลายฝ่ายยังคงมุ่งเน้นแต่ผลประโยชน์ทางธุรกิจ นำเสนอแต่สิ่งที่มีอรรถรสไม่คำนึงถึงผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน และสังคม อีกทั้งขาดจริยธรรมจรรยาบรรณในการดำเนินงาน และการผลิตสื่อ

(7) ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายการใช้สื่อเพื่อให้เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการพัฒนา โดยเฉพาะจากภาครัฐ รวมทั้งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลาง จนกระทั่งถึงในระดับพื้นที่

ดังนั้น ภาครัฐควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยมีมาตรการเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางการสื่อสาร เช่น ให้มีกฎหมายรองรับการดำเนินการของสถานีวิทยุชุมชน และสถานีวิทยุโทรทัศน์ชุมชนอย่างชัดเจน รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านของความรู้และงบประมาณต่างๆ รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทสาระความรู้ให้มีคุณภาพเป็นที่สนใจ และเหมาะสมสำหรับเยาวชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งควรกำหนดนโยบายส่งเสริมสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นตามภูมิภาคต่างๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งที่ผ่านมา รัฐมีนโยบายส่งเสริมให้ส่วนภูมิภาคจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ย่อยขึ้นทั่วประเทศในลักษณะสถานีลูกข่ายของสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ โดยสถานีย่อยเหล่านี้จะมีช่วงเวลาเพื่อออกอากาศรายการของท้องถิ่นของตน โดยการแพร่สัญญาณออกเฉพาะพื้นที่และสื่อสารกับผู้ชมด้วยภาษาถิ่น

3.4 ปัญหาด้านการเศรษฐกิจ

จากสภาพความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ภาคธุรกิจเอกชนไม่มีความมั่นใจในการลงทุนและประกอบธุรกิจในพื้นที่ภาคประชาชนได้รับความเดือดร้อนในด้านของการว่างงาน และรายได้ที่ไม่พอเพียงต่อการดำรงชีพ แม้ว่าภาครัฐจะมีโครงการต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ เช่น การสนับสนุนการจ้างงานเร่งด่วน การสนับสนุนกลุ่มอาชีพ เป็นต้น แต่โครงการเหล่านั้นไม่มีความต่อเนื่องและไม่ยั่งยืนพอที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่ให้เข้มแข็งได้ นอกจากนี้ รัฐบาลเห็นว่า การส่งเสริมประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความรักและสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันด้วยกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างความมั่นคงในพื้นที่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่มีภารกิจหลักในเรื่องการสร้างและส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ด้วยการมุ่งเน้น ผลักดันให้เกิดธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน และการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้กับประชาชน ดังนั้นกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมพิจารณาว่า การแก้ปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรยึดหลัก "เศรษฐกิจนำการเมือง" ด้วยการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมไปกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ และเป็นการยกระดับคุณภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ปัจจุบัน ภาคอุตสาหกรรมการผลิตหลายประเภท โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมาก เช่น อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องเรือน เป็นต้น ยังมีความต้องการแรงงานฝีมือจำนวนมาก เพื่อรองรับกับปริมาณความต้องการของลูกค้าน

กล่าวสรุป ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้นำเสนอในข้างต้นนั้น เป็นข้อมูลที่มาจากการสังเคราะห์ วิเคราะห์ ไม่มีจุดประสงค์ที่จะกล่าวหาใครผิดหรือใครถูก เป็นการชี้ให้เห็นถึงปัญหาสาเหตุและจุดบกพร่องในการดำเนินการต่างๆ ทั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ดังนั้นเพื่อให้รัฐบาลได้แก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ตรงจุดนั้น สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นว่ารัฐบาลควรจะต้องดำเนินการตามความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยนำเอากระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องหลักการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา มาเป็นแนวทางและปรับใช้โดยการกำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเมือง/การปกครอง/นโยบาย ด้านความมั่นคง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

4. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต่อเนื่องเกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงขอเสนอให้

“รัฐบาลต้องอันเชิญกระแสพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งเป็นพระบรมราโชบาย มากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดทำแผนที่เป็นรูปธรรม และมีเอกภาพให้สอดคล้องกัน” ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการเมือง (การปกครอง นโยบาย)

4.1.1 นิยามของคำว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในร่างพระราชบัญญัติบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ควรบัญญัติว่า “จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา บางพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและพื้นที่จังหวัดอื่นในภาคใต้ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด” เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ล่อแหลมหลายด้าน ซึ่งต้องจำกัดพื้นที่การก่อความไม่สงบให้น้อยที่สุด หากกำหนดไว้กว้างมากในระยะยาว หากการก่อความไม่สงบขยายตัวมากขึ้นอาจกระทบต่อบูรณภาพแห่งดินแดน โดยการอ้างพื้นที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหากมีการเจรจากับผู้ก่อความไม่สงบ

4.1.2 ควรมีการประเมินผลและการพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทบทวนเป้าหมายและความรู้ความเข้าใจในกระบวนการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ การปฏิบัติการและค่านิยมร่วม รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ทุกฝ่ายตามหลักการและหลักสูตรของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน 4 ชั้นตอน ได้แก่ สรรหา พัฒนา รักษาไว้ใช้ประโยชน์

4.1.3 ควรมีการประเมิน “นโยบาย เสริมสร้างสันติสุขของจังหวัดชายแดนภาคใต้” ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 206/2549 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2549 โดยการประเมินต้องดำเนินการโดยผู้มีประสบการณ์ และมีความเที่ยงธรรม

4.1.4 ควรกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญเร่งด่วน 2 ด้าน คือ

4.1.4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการยุติธรรม (การต่อสู้กับความยากจนและความคับแค้นทางจิตใจ)

4.1.4.2 ยุทธศาสตร์ความมั่นคง (การต่อสู้เพื่อเอาชนะการก่อความไม่สงบ)

4.1.5 ต้องกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณไปดำเนินการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 - 2557 ตามบริบทอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้นอย่างเป็นรูปธรรม

4.2 ด้านความมั่นคง (การทหาร การข่าวกรอง การต่างประเทศ การยุติธรรม)

4.2.1 ด้านการทหาร : ให้เพิ่มน้ำหนักการระวังป้องกันการก่อเหตุร้ายร้ายวันซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการผลักดัน/ส่งมอบงานด้านการพัฒนาให้หน่วยงานภาคพลเรือนที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงให้มากขึ้น

4.2.2 ด้านการข่าวกรอง : การข่าวกรองต้องพิสูจน์ทราบให้ได้ว่าผู้ก่อความไม่สงบกลุ่มใดเป็นฝ่ายที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน และกลุ่มใดเป็นฝ่ายที่ไม่ต้องการแบ่งแยกดินแดน แต่ทำเพื่อตอบโต้อำนาจรัฐเนื่องจากความคับแค้นใจที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมซึ่งสั่งสมมานาน

หัวข้อข่าวสารที่ต้องการพิสูจน์ทราบคือ ฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบทั้งสองฝ่ายคือใคร องค์กรนำมีโครงสร้างและการจัดองค์กรอย่างไร มีจำนวนเท่าไร และเมื่อพิสูจน์ทราบได้แล้ว ควรมีการเปิดเผยต่อสาธารณชน

4.2.3 ด้านการต่างประเทศ : รัฐบาลต้องเพิ่มความสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือและการเร่งทำความเข้าใจกับต่างประเทศ เพื่อแก้ปัญหากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบไปจัดตั้งเครือข่ายในการดำเนินการหรือสนับสนุนการก่อความไม่สงบในประเทศไทย

4.2.4 ด้านการยุติธรรม

4.2.4.1 ควรมีการศึกษาอย่างรอบคอบในชั้นเตรียมการ หากจำเป็นต้องเสนอให้มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีความมั่นคง

4.2.4.2 กรณีการพิจารณาคดีความมั่นคงที่ล่าช้าสมควรให้มีการจัดตั้งแผนกคดีความมั่นคงในศาลยุติธรรมของศาลใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเพิ่มผู้พิพากษาให้เพียงพอ ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้มีความรวดเร็วและเป็นธรรมมากขึ้น

4.2.4.3 กรณีความแออัดในเรือนจำ และการควบคุมตัวปะปนกันระหว่างผู้ต้องคดีอาญาทั่วไปกับผู้ต้องคดีความมั่นคง สมควรเร่งรัดการขยายเรือนจำในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ให้แล้วเสร็จโดยเร็วและจัดแดนควบคุมผู้ต้องคดีความมั่นคงเป็นการเฉพาะ เปิดโอกาสให้ผู้ถูกควบคุมตัวมีโอกาสได้รับการศึกษาสายสามัญและสายวิชาชีพในแดนควบคุมในหลักสูตรที่เหมาะสม

4.2.4.4 ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายต้องสกัดกัน ป้องกันและปราบปรามมิให้กลุ่มอาชญากรรม เช่น ผู้ค้ายาเสพติด ผู้ค้าของเถื่อน ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ร่วมมือหรือเป็นแนวร่วมกับผู้ก่อความไม่สงบกระทำการอันเอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่าย

4.3. ด้านสังคม (การศึกษา สาธารณสุข การสื่อสาร)

4.3.1 ด้านการศึกษา

4.3.1.1 ต้องนำ “แผนยุทธศาสตร์การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี 2551-2554” ของกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติอย่างเต็มประสิทธิภาพ

4.3.1.2 ต้องมีการบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ระหว่างอิสลามศึกษากับสายสามัญ โดยให้มีวิชากระบวนการสันติวิธี เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้มีความสอดคล้องกันระหว่างชุมชนกับภาครัฐและให้มีการสอดแทรกอยู่ในโครงสร้างทางการศึกษาทุกระดับ

4.3.1.3 ให้ครูโรงเรียนเอกชนทุกประเภทได้รับสิทธิประโยชน์จากทางราชการ เท่ากับพนักงานราชการ โดยมีหลักประกันทางด้านสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น การเสียชีวิต การศึกษาของบุตร ฯลฯ เพื่อความเสมอภาคระหว่างครูภาครัฐและครูภาคเอกชน

4.3.1.4 ควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษาประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อช่วยการพัฒนาอิสลามศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสากล

4.3.1.5 ควรเร่งรัดให้มีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศของสำนักงานสภาพัฒนาการศึษาเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำคำแนะนำเรื่องการเทียบคุณวุฒีก่อนการเดินทางไปศึกษาต่างประเทศ และการเทียบคุณวุฒิเมื่อสำเร็จการศึกษากลับมา

4.3.1.6 ควรส่งเสริมสนับสนุนในหลักสูตรครูสอนศาสนาเพื่อส่งเสริมเผยแพร่ศาสนาตามแนวทางที่ถูกต้องไม่เบี่ยงเบนในระดับปริญญาโดยมีวิชากระบวนการสันติวิธีเป็นวิชาหลัก

4.3.2 ด้านการสาธารณสุข

4.3.2.1 รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณพิเศษให้โรงพยาบาลสงขลานครินทร์และโรงพยาบาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อการรักษาพยาบาลผู้ได้รับบาดเจ็บจากกรณี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และค่าใช้จ่ายที่โรงพยาบาลให้ความอนุเคราะห์ตามควรแก่ญาติพี่น้องที่มาดูแลผู้ป่วย

4.3.2.2 ควรเพิ่มบุคลากรด้านกายภาพบำบัดและด้านจิตเวชเกี่ยวกับเยาวชน และครูให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งอุปกรณ์ที่จำเป็นทางการแพทย์

4.3.2.3 ในระยะยาวควรสนับสนุนและเร่งรัดให้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สามารถเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านกายภาพ เพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ให้มากขึ้น และในระยะสั้น ควรเร่งรัดให้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพิ่มจำนวนนักศึกษาแพทย์ตามศักยภาพที่มีอยู่

4.3.3 ด้านการสื่อสาร

พัฒนาปรับปรุงและยกฐานะสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จังหวัดยะลา ขึ้นเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดยะลาเต็มรูปแบบ โดยการสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งอย่างครบวงจร เพื่อออกอากาศให้ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นเครื่องมือการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ และให้มีการปรับปรุงการเสนอรายการให้สามารถสื่อสารกับคนในพื้นที่อย่างทั่วถึง

4.4 ด้านเศรษฐกิจ

4.4.1 การให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน (SME) ที่ประชาชนสามารถประกอบการด้วยตนเองได้ และรัฐต้องให้ความมั่นใจในทรัพย์สิน ส่วนโครงการขนาดใหญ่ไม่ว่ารัฐจะลงทุนเองหรือเอกชน ต้องคำนึงถึงผลกระทบ และโครงการดังกล่าวต้องให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจด้วย และต้องให้มีการศึกษาผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment : SIA) ประกอบอย่างเข้มข้น

4.4.2 การเกษตรกรรมในพื้นที่ยังขาดการพัฒนาที่เป็นระบบ จึงควรมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเชี่ยวชาญการเกษตรกรรมแต่ละด้านลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพรวมทั้งความช่วยเหลือด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร และด้านการตลาดแบบยั่งยืน

4.4.3 ควรเร่งรัดการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการแรงงานไทยในมาเลเซียที่ไปทำงานโดยผิดกฎหมายและดำเนินการระหว่างรัฐต่อรัฐให้เป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย ซึ่งจะลดปัญหาต่างๆ ลงไปได้มาก

4.4.4 เนื่องจากได้มีการพัฒนาขยายสนามบินนราธิวาสแล้ว ควรเร่งรัดสร้างทางลัดระหว่างสนามบินนราธิวาส - ยะลา เพื่อรองรับการดังกล่าว โดยการพัฒนาเส้นทางจากสนามบินนราธิวาส - บ้านบาลอบาตะ - บ้านดาโต๊ะทะเล - อำเภอเมืองยะลา ซึ่งย่นระยะทางได้ประมาณ 20 กม.

4.4.5 ควรเร่งรัดการจัดตั้งศูนย์ฝึกฝีมือแรงงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามข้อตกลงโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT – GT)

